

REDACȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20

ABONAMENTUL

Pe un an 20 cor.
Pe jumătate an .. 10 "
Pe 1 lună 2 "Nouă de Duminică pe an 4
coroane.Pentru România și America
10 coroane.Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE

de un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502

Nedumerirea lor.

De dr. Dionisie Stoica.

Deputații nostri sunt trimiși din partea deputaților șovinisti uneori în România, alteori acasă — și nu mai încetează de a proba să-i tachineze și terorizeze cu fel de fel de tertipuri și absurdități.

Până când românii erau aderenți ai pasivității, mereu îi chemau dumnilor în cameră, ca acolo să se plângă împotriva nedreptăților. Astăzi, când harnicii nostri luptători dau pe față toate uneltirile, în neputința lor de a se apăra cu argumente plausible, șovinistii îi trimit pe ai nostri în România, pentru motivul, că ar conspira cu regatul român, și acasă, pentru că nu vreau să asculte justezele lor pretensiuni, pe cari le cer în numele multor milioane de ființe nedreptățite.

E cunoscută politica șovinistă maghiară de 30—40 de ani încoace, înșiși stăpânii nostri își cunosc păcatele comise față de naționalități și cu toate acestea *Andrássy* nedumerit, se crucește și nu poate pricepe, de ce naționalitățile pentru ce nu au simpatie față de guvern și nu urmează politica acestuia!?

Corul politicianilor șovinisti întreabă cu multă îndrăzneală, că românii din Ungaria de ce n'au cântat *imnul maghiar* la expoziția din București, câtă vreme românii l-au cântat pe cel turcesc!? Și nu se întreabă acești eroi legendari, că oare de ce nu cântă »himnului« românii din Ungaria nici la ei acasă!?

E prea mare ipocrizia și îndrăsneala acestor oameni, dacă nu se rușinează a pretinde naționalităților, să fie cu alipire și simpatie față de ei. Și un câne se depărtează de tine, dacă-l tratezi neomeneste.

Și aici zace marea greutate a realizării unei bune înțelegeri și păci în actuala anomalie politică dela noi. Naționalitățile n'au avut din partea guvernelor maghiare, decât șicane, neajunsuri, suferințe și torturi, toate pentru simplul motiv, că n'au putut și n'au voit să renunțe la caracterul lor etnic, la ființa lor națională.

Naționalitățile n'au voit și nu voiesc, decât să aibă asigurate toate drepturile cetățenești și posibilitatea de a propăși economic și culturalicește pentru binele propriu și pentru binele țării.

Cum însă o națiune nu se poate desvolta pe terenul cultural, decât numai în felul său de a cugeta și de a fi, și cum ungurii nu pot pricepe acest rudimentar adevăr istoric și sociologic — a fost fatal să-și ia începutul pentru naționalități acel izvor nesfârșit de urgie, care să le facă să-și piardă toată încrederea în dreptatea, pe care sunt capabile s'o servească guvernele ungare.

Naționalitățile au fost și sunt totdeauna pătrunse de patriotism și românul își iubeste cu mult mai mult glia, decât să se despărta de ea (cu toată mizeria și ulucăca guvernelor pe mulți îi forțează să ia acum drumul spre America), iar deputații nostri știu înfrunța vehemența șovinistă cu mult mai multă bărbăție, decât să plece acasă.

Cum ne-am putut împotrivi neajunsurilor până acuma, de aci înainte le vom face

față cu mai multă hotărîre, căci va trebui în cele din urmă, să triumfeze dreptul și dreptatea.

Șovinistii în loc să fie nedumeriți în ipocrizia lor, și în loc să pretindă lucruri imposibile dela naționalități, mai bine să rezoneze și să-și dea seama obiectiv asupra situației. Căci pentru ei, dacă sunt echitabili și dacă într'adevăr vreau binele țării și-al cetățenilor, nu e lucru mai ușor pe lume, decât să le facă pe naționalități, să simpatizeze cu ei.

Sistate odată șicanele pentru naționalități, asigurate și pentru ele toate drepturile cetățenești și libertatea culturală — ca prin minune ar încetă toate nemulțumirile și Ungarie mai unitară, decât în acest caz, n'ar mai exista niciodată.

Dar nu sunt guvernânții oamenii, cari să judece rece și să dorească buna înțelegere a cetățenilor. Și în loc să caute a apropia pe naționalități, le depărtează în ruptul capului prin nesfârșitele terorizări și prin anii de temniță, pe cari îi votează pe sama »agitatorilor« cu o cerească satisfacție.

Și cu toate acestea tot dumnealor sunt ceice nu înțeleg, că de ce naționalitățile nu se topesc de dragoste după ei!?

Au trecut vremurile iobăgiei. Naționaliții nu mai vreau să poarte jugul și. Există o dreptate umană, o dreptate istorică și o dreptate națională, cari nu se pot să fie călcate în picioare.

Și aceste dreptăți mai curând ori mai târziu vor triumfa, fără a mai aștepta recunoașterea lor prin paragrafi de lege.

FOIȚĂ ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

«Faust» în românește.

(Un eveniment literar.)

De Horia Petrea-Petrescu.

Incepem și noi să ne urnim din loc.

Nu mai domnește grozava secetă și supraproducția de spanac literar de acum câțiva ani.

Oamenii citesc, comentează — revistele literare apar tot mai multe — o emulație, să-i zicem nobilă, incolțește, în orașele noastre din Transilvania se citesc autorii cu sfîntenie — dela un timp cu mai multă dragoste, chiar patimă.

Tot mai mult ne încredințăm de adevărul prognozei despre »primăvara literară«.

De fapt, noi n'avem putință să ne dăm seama întru toate despre ceace se petrece în sinul literaturii noastre, căci nu suntem stăpâni peste privirea retrospectivă a viitorului istoriograf literar, singurul chemat să judece în merit, dar toate simptomele, cari ni-se arată, sunt îmbucurătoare și prevestitoare de bine.

Un nou pas înspre terenul sănătos de dezvoltare îl facem acum. Incepem să dăm mai mare atenție traducerilor — adevăratelor traduceri. Și

aceasta e un pas sigur spre o evoluție sănătoasă.

Pe lângă lucrările originale — de valoare, singurele menite să dea coloritul și viața unei literaturi naționale, avem trebuință și de traduceri bune. Nu se poate altfel. Așa o au toate popoarele, cari însemnează ceva pe terenul literar. Numai așa se poate facilita dezvoltarea literaturii proprii. Literaturile streine, deci operele clasice străine, traduse sunt altoiul, care nobilizează și ușurează dezvoltarea literaturii respective.

Tema aleasă în foiletonul acesta va fi un exemplu elocuent despre adevărul de mai sus.

»Faust«, tragedia lui Goethe, o avem de aici înainte și în românește.

În șirul traducerilor din clasici vine și acest corolar, care nu trebuie să lipsească sub nici o condiție.

Cei mai buni ai nostri traduc cu mult succes ce are literatura europeană mai adânc și mai bun. *Coșbuc* cu *Divina Comedia* a lui *Dante*, cu *Aeneida* lui *Virgil*, cu traducerile din Sanscrită (*Sacrala*), *Șt. O. Iosif* cu *Wilhelm Tell*, poeziile lui *Heine*, *Verlaine* și *Ibsen*, în tovarășia lui *D. Anghel*, *G. Murnu* cu *Iliada* lui *Homer* — ca să numesc cele mai bune traduceri ale noastre — contribuiesc din răspuțeri spre dezvoltarea bunului gust în literatura noastră.Se asociază acum și *Ion Gorun*, pseudonimul dlui *Alex. Hodoș*, un transilvănean cu care ne putem lăuda.Pe *Ion Gorun* îl cunoșteam până acum din câteva poezii și mai cu seamă schițe pline de viață și cuprinse de o adâncă cugetare filozofică — o caracteristică, care diferă mult de a celorlalți scriitori români. Fraza dsale ne părea mai frământată, mai gândită, decât la mulți alții și — deși ne izbea câte odată forma poate prea bruscă, în care era îmbrăcată o idee — știam, prețui ideea, de dragul căreia s'a sacrificat o parte din frumusețea expunerii!). Domnul *Hodoș* este o individualitate, cu toate elementele ei constitutive independente — asta am știut-o dela primul volum de schițe intitulat »Alb și negru« și o știm și mai bine acum, în urma dovezilor, pe cari ne aduce.Chiar numai faptul, că s'a apucat să traducă pe *Faust* în românește îi asigură un merit neprețuit în literatura noastră.Era timpul suprem să ne avem și noi această perlă literară. Ceea-ce s'a tradus din *Faust*, fragmentele din partea întâi, publicate în »Convorbiri literare« de *V. Pogor* (a. 13 și 14), nu poate fi luat în considerare, fiind încercări laudabile, dar pentru noi fără valoare mai mare literară.) Dacă permiteți o comparație, l-aș numi *Max Klinger* al condeiului.

Pentru castele, vile, sanatoare, spitale, hoteluri, fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școli, comune și orașe mici, cea mai ieftină iluminare e ceea-ce se poate face cu gazul *Benoid*. Flacăra ce corăspunde la 50 lumini costă pe oră numai 1-6 filleri.

Telefon 561.

Telefon 561.

Magyar Benoid-gáz
Részvényársaság.

Arad, Pécskai ut 13/14.

Fără acitelin! Ori ce primejdie eschisă! Cea mai simplă manuară! Epistole de recunoștință din patrie și străinătate. Patente din patrie și străinătate. Nenumărate premieri. Cei interesați primesc deslușiri detaliate.

Prospect gratuit, fără nici un contract.

Scandal mare în Dietă.

Interpelarea dlui dr. Vlad. — Burdia cumpără „Poporul Român”. — Serviciile josnice. — Magistratura în politică.

Budapesta, 17 Dec.

În ședința de azi dl Vlad a tras masca de pe guvern, l-a dat gata pe Burdea și a arătat în toată goliciunea pe Polónyi, dovedind cum s'a folosit de magistratură pentru interese politice.

Iată vorbirea dlui Vlad.

Dr. Aurel Vlad: Domnilor deputați! Votarea indemnității fiind o chestiune de încredere, va trebui să mă ocup de ea din punctul acesta de vedere. Declar deci din capul locului, că neavând nici eu nici prietenii mei încredere în guvern, răspingem proiectul. (Mișcare).

Dlor, guvernul a primit însărcinarea de a repara continuitatea legilor și a dreptului. Vedem însă, că el continuă înainte cu violarea dreptului și cu călcarea legilor, încât nu putem avea încredere în respectul lui de legi. Dlor, dl ministru de interne a spus, că va mulțami popoarele nema-ghiare, dar va prigonii în chip neînduplecat pe agitatori. (Așa-i!)

Credeți că ne speriați cu astfel de amenințări? Nici decum. Ba chiar îndrăznesc să afirm, că guvernul nu-i în stare să mulțamească poporul, căci el este un guvern aristocrat. Un astfel de guvern nu va putea să mulțamească dorințele mulțimei. Mai curând vom putea mulțumi noi poporul cu politica noastră radicală democrată. În zadar roștiți, dlor miniștri, discursuri frumoase și în zadar veți spune, că temeți poporul cel pacinic de agitatori. Poporul «pacinic» vede că la colonizări, mai cu seamă în comitatele Caraș-Severin și Timișului, îi luați pășunile și pământul dat coloniştilor străini.

Într-o interpelare precedentă am afirmat, că dl stru al justiției întrebunțează magistratura răspuns într'un ton îngâmfat, iar dl prim-stru a tăgăduit, spunând, că am atins în mod ran reputația politică a unor oameni cinstiți. El ar face bine să măture la ușa sa proprie.

Îpă ce face istoricul împrăscării dlui Birăși cum dl Polónyi nu l-a scăpat decât după venirea dlui Burdea, urmează:

Sa întâmplat însă că dl Constantin Burdea (*Voci: Burdea Szilárd!*), Constantin Burdea, (*Voci: Szilárd! Dr. Al. Vaida: Fie și Szilárd!*) a dat târcoale acestui om și i-a propus să-l primească tovarăș la tipografie. (*Voci: Dovedește*). Am documente și acte la mână și dovedesc. Dl Burdea i-a făgăduit în schimb că va casa procesele și-i va da o sumă de cumpărare de 14000 cor. și o subvenție anuală de 10000 cor. El a predat 9910 cor. redactorului.

Îndată ce a încheiat Burdea cu dânsul contractul a zis, acesta e redactorul nostru și a dat o rugare ministrului ca procesele să fie casate zicând cum putem noi proceda cu omul acesta, care e omul nostru? Și îndrădevar procurorul a primit ordin, ca să caseze procesele, ceea-ce de fapt s'a și întâmplat la pertractare. Cred, dlor că justiția și prigonirea prin procese politice încă nu se pot întrebunța, ca să punem revolverul la pieptul cuiva, ca prin bani și alte promisiuni să mituim pe respectivul, pentru ca să-și schimbe convingerea sa individuală.

Molnár Albert: Să reziste! (Sgomot).

Aurel Vlad: Că aceasta s'a întâmplat de fapt așa, că ziarul acesta, a cărui cauție am depus-o eu însu-mi și încă și acum e depusă pe numele meu...

O voce în dreapta: Așa! Apoi asta te doare!

Aurel Vlad... a fost câștigat de fapt pentru politica guvernului, pentru dovedirea acestui fapt mă provoc la scrisorile scrise cu mâna proprie ale lui Const. Burdia, dintre cari într'una — românește — e scris, că (cetește) «am fost la A. — acesta e Ábrányi Kornel — mi-a pus la dispoziție partea întâi a subvenției». Aceasta a amintit-o în scrisoare sa din 3 August. Iar într'o epistolă de mai târziu zice Burdia următoarele: »M'am informat Duminecă în Budapesta, că subvenția aceea se poate ridica, care ți-s'a pus în vedere, și ți

Ce-a promis Cost. Burdia, cum a abătut de pe calea sa pe acest om? I-a zis nu trebuie să te schimbi, ai să fii numai nițel mai moderat; cu mijloace mai moderate vom obține rezultate mai mari (Strigăte în stânga: Aceasta e adevărat).

Eu însu-mi recunosc, lucrul acesta, dar nu cu mijloace de cari se folosește Burdia, sau prin

mijlocirea sa, guvernul. Eu conced: dacă voim să ne înțelegem treburile și noi și D-Voastră să lucrăm cu mijloace mai moderate, dar nu prin mituire și corupție, căci prin aceasta nu vom rezolva nici odată chestiunea.

A zis deci Burdia, că nu trebuie să se schimbe, ci numai de formă să scrie mai moderat și bietul om care a stat naintea pedepsei maximele a trei procese, care ar fi ajuns în ruină materială, dacă s'ar fi aplicat pedeapsa, s'a prins în joc și consilierul acela de curte, *acel pezevenchi politic* (kerítő) a zis... (Mare sgomot și mișcare. Strigăte în stânga. La ordine! La ordine. Trebuie chemat la ordine).

Nagy György: Titlurile proprii le aplică la alții. (Sgomot).

Președintele (Sunând): Pentru expresiunea nepotrivită în parlamentul acesta și care bănuiește fără temei pe un deputat, te chem la ordine. Dacă urmați și mai departe așa, vă retrag cuvântul (Aprobări). Scaunul prezidențial îl ocupă Rakowsky.

Aurel Vlad: Cu un cuvânt a zis, că nici n'are nevoie să îndeplinească *servicii politice prea josnice*. Urmarea a fost, că Burdia, care se da de omul intim al ministrului de interne Andrassy și îi e mâna dreaptă în chestiile naționalităților, i-a dat îndrumare redactorului, ca șef redactorului său, ca după-ce atât mandatul din Lugoj cât și cel din Bocșa va fi nimicit — se vede că dl Burdia a știut bine, ce va face judecătoria — trebuie să agite pentru Weisz Gyula. Aici e o altă scrisoare a lui Burdia, în care îi dă de știre dlui redactor, că va fi citat telegrafic la Lugoj, ca martor în cauza petiției date contra mandatului său acolo; »nainte de a pleca acolo ca martor, — zice — vino mai întâi la mine, ca să ne vorbim. Cu un cuvânt, Burdia îi dă ordin. Aici e epistola scrisă cu mâna-i proprie, în care între altele somează, să facă mărturisiri după placul lui Burdia. (Se naște zgomot în jurul frazei »să ne vorbim»; se pune la îndoială că fraza aceasta are avea înțelesul de *confătuire*).

Zakariás János: A ceea înseamnă? (Sgomot).

Preș. (Sunând): Vă rog să nu vă ocupați de discuții filologice, la ordinea zilei e indemnitatea

nd ne gândim, că aproape toate popoarele Europei se pot lăuda cu zeci de tradiții din F. (englezii au 163, francezii 65*). și im seamă, că abea acum ni s'a prilejit și nouă această sărbătoare sufletească — bucuria noastră este cu atât mai mare.

A traduce — nu-i lucru ușor: o știm cu toții. A traduce însă pe »Faust», frazele scurte, lapidare, din scenele cu strigoii, din noaptea Valpurgei, espresiile filozofice, cărora de cele mai multe ori nu le găsești echivalente potrivite în românește — a cisela limba noastră, ca, pe lângă redarea fidelă a frazei, să aibă și ritmul și chiar rima aproape identică cu originalul — este o muncă de Sysif. Și munca aceasta a îndeplinit-o dl Hodoș.

Ce sunt zece pagini traduse din Turgenjef sau chiar din Maupassant față de zece rânduri din Faust! Numai acela, care a încercat vreodată în viață să redea, chiar și numai palid, o poezie din Heine, din Lenau, din Verlaine sau din ori-care poet de seamă și care a fost cuprins de desnădejdea amară: »nu am dreptate, Lipsește duhul originalului și ușurătatea și farmecul, care planează peste întreg», numai acela poate aprecia munca dlui Hodoș.

Pentru aceia, cari cunosc importanța lui Faust, nu mai e lipsă de nici o îmbărbătare ca să se intereseze de această traducere. Literatura specială referitoare la această operă reprezentativă a geniului lui Goethe — căci Faust este un comentariu plauzibil a vieții lui Goethe — este atât de bogată, încât abea ți-ar ajunge o viață de om ca să o cetești întreagă. Iată cum se ex-

primă un comentator — profesorul american *Boyesen* — despre Faust:

»Valoarea principală etică a lui Faust rezidă în importanța lui *simbolică*, care e tipică pentru sprijinul și tendința timpurilor celor nouă; ceea-ce s'a cristalizat în suspinele pătimașe, în scrutările și disperarea acestui spirit prometeic, e *cea mai specifică esență a secolului*. (Comentariu la F. de Goethe) Ceea-ce a plămădit Goethe timp de aproape 60 de ani, de pe când era în Frankfurt, ca tânăr până în Italia, în grădina Villei Borghese, până în Weimar, ca digintar cu renume europeană, a fost vrednic de marele geniu. Cu toate că dânsul se exprimă odată: »Es hat wohl einen Anfang, hat ein Ende, allein ein Ganzes ist es nicht«, ideile, frământările sufletului lui Faust redată în atâtea forme și atât de splendid, sunt peatră fundamentală a literaturilor lumii.

Și de aceea să ne bucurăm, că ne este dat să avem acest mărgăritar și în literatura noastră, să ferim momentul că și aceia, cari nu știu limbi străine, au puțința să guste frumusețile lui Faust. Cine a cetit pe Faust cu atențiune, cu toată inima, s'a elevat sufletește, cine l-a cetit și recetit și-a câștigat o comoară prețioasă, nestimată, peste care e stăpân nețărnut.

Un lucru putea să-l facă dl Hodoș — să adaugă un mic comentariu de maximum 10 pagini — la sfârșitul volumului, un mic indice a cuvintelor mai necunoscute la noi, ca spre pildă — Baubo, adept, dies irae, encheiresis naturae, pentagrama, famulus, Incubus cobold, Lilith, Nostradamus, Nunta lui Oberon și a Titaniei, Proctofantasmist, șolast, noaptea Valpurgei ș. a. — ca astfel textul să fie cu atât mai bine înțeles

și din partea aceluia, care nu citește comentariul estinse, unde se află explicațiile, pe care trebuie să le știe cetitorul.

Mai mult ca sigur, că acest dicționar va urma când va apărea partea și 2-a a traducerii. *PUBLICUL* nostru să pretindă numai și se vor găsi oamenii, cari vor traduce cu timpul chiar și un comentariu, cum e d. e. micul dar excelentul comentariu a lui *Boyesen*, profesor la universitatea din Itaca în America, căci pentru studiile serioase depuse în volume întregi ale profesorilor *Minor, Vischer, Kuno Fiseher Loeper* sau *Erich Schmidt* nu cred să se afle atâtea cetitori, deocamdată, ca să aibă de vânzare o traducere românească.

Dacă voiu spune, că traducerea e congenială, nu îmi veți da crezare. Nici nu se poate susține așa ceva. Dar, că e bună, că e răușită, că merita laudele cele mai mari ce se pot aduce unui traducător al lui Faust, asta e clar.

Domnul Hodoș are darul de a se ști exprima cu o ușurătate de admirat. Nu credeam că limba noastră să fie atât de mlădioasă.

Ascultați »Meine Ruh ist hin,
Mein Herz ist schiser,«

celebra romanță, pe care o cântă Greta torcând:

»Gândul m'apasă
Mi-e inima grea;
S'a dus de-acuma
Liniștea mea.

Când el nu-i cu mine,
Mi-e casa mormânt,
Mi-e lumea amară
Și tot pe pământ.

*) Hocdeke, Grundriss vol. IV (I).

Dr. Aurel Vlad: Cred că știu mai bine românește decât dl Zakariás. Atunci omul acesta a băgat de seamă pe ce cale vrea să-l momească Burdia. Căci i-a cerut niște servicii necinstite. Faptul că procesele cari întâi au fost menținute, iar pe urmă după ce dl Burdia cumpărase foaia, procesele au fost casate, faptul acesta dovedește limpede că dl **ministru a întrebuințat magistratura pentru scopuri politice.** (Așa-i! pe băncile naționaliste).

Mai de mult astfel de lucruri, ca un ziar să fie cumpărat de un deputat, un membru însemnat al guvernului, nu s'au pomenit. După cele spuse de mine vă veți fi convins, că nici mandatele din chestiune nu vor fi judecate și validate după dreptate, cel puțin aceasta se pare după documentele citite.

Zakariás János: Nu bănuî curtea dinainte.

Vlad: Dl Burdia a făcut lucrul acesta. **Aceasta-i un lucru imoral din partea unui deputat și consilier de curte.**

Sunt curios cum îl vor executa deputații guvernamentali cari țin mult la morală și între cari mulți sunt membri în cazinul național. (Sgomot). Am depus eu cauția acestui ziar și cred că o astfel de încercare de-a murdări reputația unui ziar... (Sgomot). Vă pot citi și contractul!

Președintele: Vă rog să vorbiți la obiect.

Vlad: Nu-l citesc. Dar reputația guvernului este interesată. (Voci: Guvernul nu se teme!) Nu zic guvernul întreg. Dar dl Burdia s'a dat drept omul guvernului și a făgăduit o subvenție, iar dl ministru de justiție a casat procesele, deci **guvernul are legături cu această afacere.** Cred că nu putem luneca ușor peste o astfel de afacere. Propun deci ca guvernul să depună toate actele referitoare la această afacere pe masa camerei. (Contrațiceri.) Cred că pe calea asta chestia națională nu poate fi dezlegată. Este ciudat sub guvernul, care proclamă sanarea și curățirea moravurilor publice, să se întâmple astfel de lucruri cari compromit și otrăvesc spiritul public.

Anunț totodată și un caz de incompatibilitate al dlui Burdia, care este și deputat și și președinte al comunității de avere din Caransebeș. Postul acesta din urmă îl pune în situația atârătoare de guvern.

Vă rog să luați aceasta la cunoștință.

Resping proiectul. (Aplauze pe băncile naționale.)

Tot în ședința de azi a vorbit și dl *dr. Ioan*

Suciu, combătând cu energie politica șovinistă a guvernelor maghiare.

D-sa a stăruit îndeosebi asupra prigonirilor la cari sunt expuse ziarele românești, ale căror procese politice se judecă la curțile cu *jurați unguri.*

Arată de asemeni pe larg că parlamentul actual nu este expresiunea voinței poporului, ci reprezintă interesele clasei bogătanilor. Protestează că Ungurii nu se mulțumesc să fie întâi în țară, ci vor să stăpânească asupra celorlalte neamuri.

Ungurii vor să ne ia, a zis, limba, guvernul prigonește pe naționaliști și sprijinește pe renegați. Numai așa un *fost polițist* (Moldován Gergely) a ajuns profesor *universitar* iar un *fost calfă de măcelar* (Burdia), *consilier de curte!*

Rakovszky îl admoniază pentru cuvintele din urmă.

În cuvinte calde arată alipirea poporului român pentru fruntașii săi, dovedind astfel că nu se poate susține — cum a făcut-o Andrassy — că poporul nu urmează politica deputaților săi, ci toți suntem una. Dovadă că guvernul nici nu poate face spărtură între noi.

— Ședința dela 15 Decembrie. —

Deși în discuțiile camerei predomină deputații unguri prin numărul oratorilor, debaterile ei nu ne pot desinteresa. Căci discuția chestiei naționale ajunge tot mai mult pe planul întâi și devine tot mai interesantă dar mai ales sinceră din partea ungarilor. Trebuie să fim mulțumitori deputaților unguri cari cu o sinceritate tot mai mare își spun părerile lor asupra noastră. Toată lumea să va convinge din discursurile lor, că toate frazele despre bunăvoința ungarilor pentru noi sunt niște minciuni și fățarnicii.

În ședința de Sâmbătă 15 Dec. deputatul kossuthist **Nagy Görgy** a zis următoarele: Deputații naționaliști nu reprezintă poporul care-i bun și pacinic, ci sunt niște simpli agitatori cu gura mare cari nu lucră din convingere, ci din egoism. Ei luptă în contra maghiarizării școalelor pentru că dacă

poporul va ajunge să știe ungurește, atunci îl va înțelege și nu va mai asculta pe agitatori. Advocații români jumulesc poporul neștiutor, încât între noi ungurii ei au devenit proverbiale. Povestește cum în comitatul Treiscaunelor un notar român i-a zis la românii cari îi aduseră un caș pentru un contract:

— Ce, trei români, și numai un caș? Mai bine fiecare român cu trei cașuri! (Râsete) (Amintim că în tot comitatul Treiscaunelor nu-i nici un singur notar român. Deci sau dl Nagy minte sau notarul din chestie a fost — ungar. Nota Red.)

La Sângeorz (Sepsi-Szt.-György) catechetul român nu a vrut să facă examenul de religie cu elevii de liceu decât românește (Laudă lui — N. R.) Numai grație energiei profesorilor a făcut examenul ungurește. La expoziția din București, pavilionul românilor din Ungaria a avut inscripția: »Pavilionul românilor de peste hotară«. Ei trebuie să fie cu limba românească dar cu sentimente patriotice.

Dr. Aurel Vlad: Aveți »Lumina!»

Nagy György: Pe harta etnografică dela expoziția din București numele de localități erau românești. Cere pedepsirea făptașilor. Cere să se elimineze cuvântul *român* și să se înlocuiască cu *oláh*, care-i numele adevărat. Cu cuvântul *român* agitatorii vreau să trezească în popor ideea că el este supus român și cetățean al României.

Sziklay Ottó: Cere desființarea tuturor școalelor nemaghiare. Să nu li-se admită decât predarea religiei în limba maternă. Cere destituirea preoților și învățătorilor naționaliști. Deputații naționali agită poporul peste măsură. Prin agitația desfășurată de Juriga, slovacii au ajuns să bată pe ungurii cari îndrăznesc să vorbească ungurește. Agitatorii naționaliști trebuie pedepsiți cu închisoare ordinară nu cu închisoare de stat, ca până acuma.

Capu-mi, sârmanul,
Se pierde aiurând,
Mi-se distramă
Mintea, alergând.

Gândul m'apasă
Mi-e inima grea;
S'a dus de acuma
Liniștea mea...«

Sau cetiți strofele următoare, când Faust intră în odaie, urmat de Mefistofel, care preschimbat în câine:

»Am părăsit câmpii, coline,
Ce adâncă noapte le-a cuprins,
Și 'n sufletul mai bun din mine
Fioruri sfinte au aprins.
Porniri selbatice adormiră,
Se potoli avântul meu;
Iubirea omului mă 'nspiră
Și dragostea 'n Dumnezeu.

Ah, când în strâmta ta odaie
Lumini plâpânde-ți reapar,
În piept să 'ncinge o văpaie
Și-ți regăsești inima iar,
Vorbește iarăși mintea clară,
Și re'nfloresc speranță, dor;
Dorești a vieții primăvară,
Dorești al vieților izvor.»

Și astea sunt numai două exemple din escelenta traducere, bogată în expresii curate românești și colorit fidel după original. Fiindcă este

traducerea atât de bună și fiindcă prevalează tocmai paginile traduse atât de frumos, câteva observări la 2, 3 pasagii.

Versul 317 (ed. jubilară Cotta — Erich Schmidt).
»Es ist der Mensch so lang er strebt« e prea palid tradus cu!

»Câți năzuiesc — mulți rătăciți!« sau v. 766 (ibid).

»Das Wunder ist des laubens liebtes Kind«, exprimă mai mult decât:

»Și numai ea (minunea) mai naște o minune.«
Intermezzo poate să rămână și românește intermezzo (și nu Intermediu).

Cuhine de vrăjitoare, *muștrulești* și *franțez*, (ca să rimeze cu spaniolești și amarez) sunt cuvinte, cari vor trebui evitate.

Ca să nu se pară că observațiile acestea trag în cumpără, să vedeți cum a tradus alte pasagii ajunse vorbe volante.

»Suntem deprinși să-și bată joc ori-cine
De ceea ce nu înțelege el,
Adesea ce-i frumos și ce e bine,
Li cade greu și mărăie rebel...«

Hei, mai la urmă ești — ceea ce ești.
Să-ți pui perucă — ori-cât de 'naltă poți,
La 'ncălțăminte tocure de trei coți,
Și tot vei rămâneă ceea ce ești.»

»E sură... orice teorie
Și-i verde pomul de-aur al vieții.«

»Cu vorbe de minune se discută,
Cu vorbe un sistem se execută,

În vorbe minunate se poate crede,
Din vorbă nici o iotă nu se perde.»

Dar părțile lirice? O adevărată splendoare. Ar crede că sunt scrise în original. O astfel de traducere merită întreagă lauda noastră.

E vorba acuma ca publicul nostru să priceapă din deajuns importanța acestei traduceri și să-i dea posibilitatea să devină o peatră solidă în edificiul culturii noastre. Precum au încetățenit frații Schlegel pe Shakespeare în literatura germană, așa să primim și noi această traducere și să fim siguri că va fi numai înspre binele nostru.

Comentatorul american amintit mai sus mărturisește, că de câte-ori citește monoloagele lui Faust și dialogurile dintre Faust și Mefistofel, de atâtea ori simte o repulziune lăuntrică când încearcă să se ocupe superficial cu rezolvirile problemelor vitale și de atâtea-ori încearcă să »se scoboare în-suși în mașinăria creațiunii și să observe creațiunea mașinării ascunse.«

Dar Faust nu are merite peritoare numai pentru scrupătorul rece, retras în camera sa de lucru, Faust e un bun comun al tuturor.

Rosegger ne destăinuiește în formă lapidară cât de mare influință a avut Faust asupra spiritului său. »L'am cedit în trei etăți,« ne spune el, »când eram copil, apoi ca tinăr în toată puterea și ca bărbat în vârstă. Ca copil mă interesă figura lui Mefistofel, cu farmecele și transformările sale, ca tinăr mă fântuia pe loc Margareta, cu întreaga atmosfera din jurul ei, ca bărbat m'a încălzit figura lui Faust, cu zbuciumul sufletesc.»

Sufrajul universal în Austria și presa ungurească.

»Bud. Hirlap« se ocupă într'un articol de fond de sufragiu universal în Austria. Lucru ciudat, în vreme-ce toată lumea, chiar și austriacii sunt mulțumiți, ba chiar încântați de noua lor lege electorală, ziarul unguresc caută să găsească cât mai multe pete în această mare reformă de însemnătate epocală pentru toată monarchia, nu numai pentru Austria. Felul cum legea este făcută, zice »B. H.« face iluzorie expresia credincioasă a voinței țării. Stabilitatea de un an a votanților, întocmirea listelor electorale prin autorități, controlarea scrutiniului, toată procedura electorală, apoi validitatea mandatelor prin cameră — toate lucrurile acestea dau o mare largitudine abuzurilor din partea administrației. Pentru aceea, conchide ziarul unguresc, sufragiu universal nu va fi decât o nouă formă în care se va ascunde tot voința împăratului și nu va fi manifestarea liberă și credincioasă a voinței poporului.

Nu voim să luăm apărarea legii și a guvernului austriac, dar ni-se pare foarte ciudat cum un ziar unguresc este atât de îngrijit de libertatea votului în Austria. Dacă aceste temeri, aceste critici pe cari el le face, ar fi întemeiate, desigur cei dintâi cari să le dea glas ar fi fost cei interesați în cauză, adică austriacii. Ei bine, proiectul de lege a fost votat, cum se știe tocmai de partidele cari reprezintă poporul, în frunte cu socialistii, în vreme-ce partidele reacționare, ca marii moșieri, clericali bătrâni, etc. au făcut cea mai hotărâtă opoziție. De asemenea se știe că în camera seniorilor (Herrenhaus), proiectul întimpină cele mai serioase anevoințe. Cum s'ar putea ca partidele și elementele reacționare, totdeauna pe partea dinastiei, să facă o împotrivire atât de deznădăjduită și fără de rost unei legi menite să întărească puterea lor?

Obiecțiunile făcute de ziarul unguresc acestei legi nu-s însă decât cârteli fără teme. Dar ele sunt minunate de caracteristice

pentru cei-ce le fac. »Wie der Schelm ist, so denkt er«. Abuzurile pe cari le prevede ziarul unguresc nu arată decât felul cum ar pune ei, ungerii, legea în lucrare, dacă ar avea prilejul. Căci aici, ei, fără îndoială, sunt meșteri, sunt tari de tot. Administrația ungurească este neîntrecută în punctul acesta: cum se poate eluda sensul și intențiunea unei legi fără a jigni textul ei? Intre rândurile lui »B. H.« se citește, se simte aproape această plăcere pătimasă a micului suprefect și satrap unger pe care o simte când în fața sa are o lege care se pretează la tot felul de matrapazlăcuri, ca hoțul care simte un mare regret când află un prilej admirabil de-a face ezerciții digitale.

Ei bine domnilor, aflați că nu toți sunt hoți. Ceea-ce deosebește Ungaria de Austria și de apus în general este tocmai acel sfânt *respect de lege* care-i propriu oricărei culturi morale adevărate a unui popor. În Austria drepturile națiunilor sunt pe placul cârmuitorilor sau nu. La noi, legea naționalităților este călcată în picioare și se găsesc ministri cari au cinizmul imoral și revoltător de a mărturisi pe față că nu se respectă și nu se va respecta. Iată ce vă deosebește de apus și ce vă face să fiți totuși în Balcan, deși îl credeți dincolo de granițele acestei țări.

Tot atât de caracteristic este tonul de dispreț cu care vorbește »B. H.« despre ideea fundamentală și marea cucerire care se află la temelie acestei legi: ideea reprezentării naționale. Scopul reformei electorale austriace este de a da fiecărui popor partea de putere politică în stat care i-se cuvine. Firește, »B. H.« găsește iarăși de cârtit. Ea vede în aceasta un pas către federalizarea Austriei și bucătățirea unității statului. Da, pentru că în Austria năzuința tuturor guvernărilor este menținerea și garantarea păcii naționale și nu chimera unei unități naționale nerealizabile. La noi în loc de pace națională, ministri vestesc însă războiul »fără cruțare și fără îndurare«.

La ce capăt vor duce astfel de declarații și provocări?

Vorbirea deputatului V. Goldiş,

ținută în ședința dela 13 Decembrie.

(Urmare și fine).

V. Goldiş: On. Dietă! Prima cauză a acestor stări e, că în Ungaria dreptatea nu-i prea iubită.

Somogyi Aladár: Vorbește numai despre D-ta! (S'auzim! S'auzim!)

Vasile Goldiş: Căci știința e dreptatea, știința-i natură. Cum să iubim deci știința, dacă nu iubim dreptatea? (Sgomot mișcare).

Prezidentul: Liniște, dlor deputați!

Vasile Goldiş: Nu mai zilele trecute am auzit din partea unui om maghiar, care are chemarea să se ocupe cu știința, spunând cu voce tare, că gândul maghiar e mai presus de gândul științific. (Sgomot)

Aceasta-i o propoziție fără înțeles, căci e cu neputință, că gândul maghiar să fie în contradicție cu spiritul științei...

Barabás Béla: Pâinea mai nainte apoi friptura!

Vasile Goldiş... căci aceasta ar fi în contradicție cu dreptatea și cu legile naturii, ce contra legii nu întrebunțează nici un fel de frază.

Arată cum știința în Ungaria nu se poate dezvolta, căci și tinerimea universitară e eschisă de cerceta universitățile străine. Mișcarea științifică se poate vedea în ziarele periodice. Din datele statistice din 1900 se vede, că în Ungaria erau 598 foi periodice, se înțelege în tot felul de limbi, iar în 1904 în Ungaria veneau din străinătate 1569 foi periodice.

Lengyel Zoltán: Da, în câte un exemplar.

Vasile Goldiş: Atunci nu-i fidel anuarul datelor statistice.

Lengyel Zoltán: Înaintea străinătății, înaintea României voiești să ne presinți, ca pe un popor sdreanță. (Sgomot)

Prezidentul: Nu întrerupeți pe orator, căci e contra regulamentului.

Lengyel Zoltán: Asta-i denunțare în afară.

Vasile Goldiş: Academia maghiară are chemarea să răspândească știința; dar ni-e cunoscut tuturor, că activitatea acestei academii se mărginește aproape la traduceri din limbi străine. Academia capătă dela stat un ajutor de 90.000 cor. pentru perfecționarea științei, și cred on. Dietă, că dl ministru ar proceda corect, dacă ar face posibil cumva, ca să împrietenească academia maghiară cu știința. (Zgomot)

Spune apoi, că instrucțiunea dela universități lasă mult de dorit. Citește din »Budapesii Hir.« un articol, în care se spune, că universitatea a ajuns un fel de grad, de unde profesorii încearcă

Câtă dreptate în constatarea aceasta!

Și acuma, dragi cetitori și cetitoare, pe lucru — cetiți din doască în doască pe Faust. Fiți siguri că dacă l'ați citit cu atențiune o să vă treacă pofa să gustați toate flecurile puerile. O judecată literară stabilită va condamna dela sine operile fără de valoare. Și într'asta va consta și meritul traducerii de față.

Fie care dintre noi va găsi ceva pentru sine, asemenea scriitorului Rosegger în diferitele epoce ale vieții sale și vom binecuvânta momentul când am făcut cunoștință cu această carte — mulțumită traducătorului ei.

P. S. Recenzentul unui ziar cotidian din București pledează pentru o reprezentare a lui »Faust« pe scena teatrului național din București. Excelent — numai Faust are greutatea foarte mare pentru scenă. Chiar și Burgtheaterul din Viena nu s'a putut hotărî decât în timpul din urmă la o reprezentare în întregime a piezei — dar numai cu ajutorul scenei rulante. (Drehbühne). În Germania a apărut de curând un scenariu schimbat a lui Faust, (de prof. Witkowski) care se va pune în practică în curând. Voi scrie despre rezultat la timpul său. De aceea cred, că reprezentarea lui Faust pe scena din București mai poate să aștepte.

Lipsca, Decembrie.

CORBEIU.

Narațiune istorică de Ioan Slavici.

PARTEA I.

(Urmare).

III. O 'n cercare.

Dimineața barometrul era căzut, higrometrul se pornise spre umăd, munții Hațegului păreau de tot apropiați, ciorile căraiau mai mult decât de obicei și zburau pe jos, iar dl Corbeiu cosise în luncă trei zile de rând cu câte opt oameni.

»Mare pacoste! — își zicea el neliniștit. — Să-ți lași fânul în bătaia ploii fiindcă se zice, că e sârbătoare.

S'a și înorat după ameză-zi și s'a pornit vântul, dar pe 'nserate norii s'au risipit și dnul Corbeiu, ieșind după cină pe terasă, unde-și luă de obicei, cafeaua, una din slăbiciunile lui, era voios și se plimbă oare-cum ușurel.

Om de statură mai mult decât mijlocie, cu umerii lași și cu capul mare, el călcă rar și cu un fel de șială, se legănă din când în când în mersul lui și părea încă în toată puterea. Numai văzut din față era cum îl socotia Ana.

Având fruntea înaltă și mult scoasă, fața lată și fălcile ieșite, pelița obrazilor veștedă și întinsă, iar ochii mari, deși nu bulbucați, capul îi părea

încă mai mare și de tot greu. Îl și purtă plecat puțin înainte și clătănându-l când se legănă în mersul lui. Mai avea apoi și sprâncene stufoase și încă negre, deși părul îi era mai ales pe la tâmple de tot cărunț, barba rară și mustața aspră și căzută peste buzele cam cănoase, printre care ieșiau din când în când la iveală niște dinți rari și pe ici pe colo negriți, tot amănunte, care îi dedeau o 'nfățișare oare-cum sperioasă și nu se potriviua cu vocea lui limpede și blândă, câte odată chiar duioasă.

Borbala îi aduse cafeaua și o puse cu băgare de seamă pe meschioara de fier ce se află într'un colț al terasei.

El se uită cu coada ochiului la dânsa.

Se cunoșteau amândoi, și dacă știă dânsa, când are să-i vorbească, știa și dânsul, că ea îi aduce cafeaua numai când are ceva pe inimă.

»Ce e, Barbură?« — o 'ntreabă el în românește, ceea-ce era un semn, că e 'n voia lui cea bună.

»Iacă ți-am adus, Măria Ta, cafeaua, răspunse ea tot românește, ceea-ce deasemenea era un semn, că vreă ceva. Am fost, — urmă apoi peste puțin cam cu jumătate de gură, — azi după prânz, așa ca 'n zi de sârbătoare, prin sat.

Grozavi oameni! — Zău, că ți-e frică să trăiești între dânsii.«

Dl Corbeiu se duse la meschioară, puse două

Iconostase noi, precum și renovări după specialitate **Schmidt János,** se execută cu cea mai mare conștiințiozitate la zidarul de biserică **Budapesta**

IX. Soroksári utca 40.

Fondată la anul 1888.

și face carieră politică, intrând întâiu în Dietă și de acolo se îndreaptă spre ministere, devin secretari de stat ba chiar și ministrii. Invățământul universității trebuie reformat.

După ce cere a treia universitate pentru Arad, trece asupra afacerilor școlilor medii. Rectorul universității din Budapesta, dr. Henrich Gustáv, a declarat în o vorbire, că din școlile medii tinerii ies cu pregătiri atât de slabe, încât nu sunt în stare să-și continue studiile universitare.

Această declarație competentă trebuie să ne pună pe gânduri, și să ne întoarcem privirea asupra învățământului din școlile medii. Să căutăm cauzele. Prima cauză e, că candidatul de profesor nici odată nu învață la universitate, ce ar trebui să propună și cum ar trebui să propună. Eötvös Loránt, profesor universitar a zis, că 90% dintre candidații de profesor ar trebui trântiți, dar sunt necesități să treacă 800/0 ca să poată îndeplini locurile vacante.

A doua cauză este, lipsa de control a oamenilor de specialitate. Ce se întâmplă în astfel de împrejurări? Dacă prim-directorul se pricepe la limbi, profesorii de sub stăpânirea sa pun mare pond pe acestea studii, iar față de celelalte nu-și împlinesc datoria, căci așa n'are cine să-i controleze.

A treia cauză e numărul cel mare al elevilor. Nici în o țară maximul pentru o clasă nu e așa mare, ca la noi. Până când în Franța maximul e 40—35—30, până atunci la noi e 60. Se înțelege că între astfel de împrejurări nu poți ajunge la nici un rezultat. Trebuie făcut capăt acestor țări, nu așa însă, că vom înmulți școlile medii, căci acestea deja până acum sunt prea multe, ci trebuie delăturate cauzele, ce determină înținerimea să cerceteze numai gimnaziul. Intre multe cauze locul întâi îl ocupă legea de cvalficație. Când școala civilă nu cvalfică pentru nimic și când gimnaziul cvalfică pentru ori și ce, e lucru firesc, ca părinții să-și dea copiii în școlile gimnaziale. Eu nu înțeleg însă de ce trebuie să aibă examen de maturitate micii ofițari, când poate să-și facă datoria și atunci, când au terminat școlile civile. (Aprobări).

După ce mai arată și alte cauze, cum d. e. se dă dreptul de voluntar numai celor ce absoală gimnaziul, cum studenții sunt prea îngrămădiți cu studiile, căci orele sunt puține, și ei trebuie să învețe acasă, vorbește despre școlile elementare. Atrage atențiunea d-lui ministru asupra unor abuzuri, ce probabil se fac fără știrea lui. Articolul de lege XXVI din 1893 *despre leafa învățătorilor nu e aplicat corăspunzător literilor și spiritului legii*. De un timp ministerul aplică legea așa, că unde este școală de stat, acolo nu dă

nici un ajutor școlii confesionale, ori are nevoie de el ori nu.

Tot așa se aplică rău alineatul 10 din aceea lege. În 1893 s'a staverit venitul cel capătă învățătorul dela comunele bisericesti și politice. Dar sunt comune, cari de-atunci au sărăcit și nu pot da învățătorului leafa statorită atunci. Cer deci ajutor dela stat, ce însă nu-l capătă explicându-se fals legea. Atrag atențiunea d-lui ministru asupra acestor lucruri mai mari nedreptăți ce se fac cu darea suplimentară de 5 0/0 și cu averea fondului școlar. Legea prescrie, că dacă în o comună confesiunea susține o școală, și dacă pentru susținerea școlii plătește o dare de 5 0/0 atunci nu-i ertat să fie îngreunată cu mai multă dare (Citește legea).

Arată cum se face abatere dela această lege și școlile confesionale sunt îngreunate cu dări mari, mai ales unde sunt și școli comunale, căci și darea pentru acestea o plăsc cele confesionale. Aduce o pildă. Parochia gr.-or. română din comuna Toracul-Mare a plătit dela 1889 începând pentru susținerea școlii comunale 15.919 cor. când școlile ei au fost îngreunate cu o dare suplimentară de 20 0/0.

O voce: (Din stânga) Unde-i aceea comună?

Vasile Goldiș: În comitatul Torontal. Tot acolo credincioșii noștri din Valcani contribuiesc cu 30 0/0 pentru susținerea școlii comunale, când pentru a lor plătesc 25 0/0. Se înțelege, oamenii cari sunt aplicați acolo, nu cunosc legile. Nimeni nu se interesează și nu știe nimeni, ce nedreptate se face. De-aici provin multele nemulțumiri.

Tot așa se întâmplă și cu fondul școlar. Legea din 1868 spune lămurit, că acolo unde nu este școală comună sau de stat, acolo venitele din averea fondului se întrebunțează pentru ajutorarea învățătorilor sau școlilor confesionale.

Imi iau voia a atrage atențiunea on. ministru de culte, că aceasta lege în multe locuri nu se execută.

De patru-cinci ani dela multe școli s'au detras dreptul de-a întrebunța averea fondului. Ca să vedeți ce fel de documente reale întrebunțez, amintesc aici, că în comitatul Arad, în comuna Cuvin sau Groși sau Cicir antistia comună a adus la cunoștința comunei bisericesti, că-i detrage întrebunțarea averii fondului. Acesta-i atentat contra intereselor instrucției publice.

Arată apoi că planul de învățământ e rău întocmit, și nu se poate aplica cum trebuie.

Vorbește în sfârșit despre viața religioasă și biserică. Ministrul vede în culori foarte frumoase starea religioasă a țării, când zice, că un creștin trece dela o religie la alta nu pentru că ar fi ne-religios, ci chiar pentru marea lor religiositate

au devenit, bapțiști, nazareni, și membrii alor altfel de secte. Lucrul nu stă așa, aceștia au părăsit religia lor pentru că de fapt, n'au fost religioși. E fapt, că în Ungaria sentimentul religios slăbește zilnic.

Și autoritățile administrative în loc să pună stavilă acestor curente, le dă teren liber. Pretorii și pe notarii credincioșii bisericii noastre îi îndeamnă să treacă la astfel de secte crezând, că dacă se vor lăpăda de religia lor, îi va putea mai ușor direge. (strigăte! Maghiariza!) Nu cred, că guvernul de instrucție publică, ar vrea să maghiarizeze cu forța. E fapt însă, că administrația pe atari oameni îi ia sub oblăduirea sa.

În declarațiile ministrului nicăiri nu se face amintire despre concubinate. E un mare pericol social acesta, doar cel mai primejdios pentru întreaga țară și acesta se lățește mai ales în părțile sudice. E a cesta un rău, cu care trebuie să ne ocupăm și se aflăm modalitățile pentru a-l stărpi, căci demoralizează. Moralitatea să fie baza adevăratului patriotism, a adevăratei iubire de patrie căci iubire de patrie fără moralitate nu poate să existe (Aprobări).

Incurcătura din sânul coaliției.

Scrisoarea confidențială a lui Kossuth a fost o piatră care odată aruncată nu să mai oprește. Sgomotul și senzația ce-o face crește neconținut și urmările ei par a deveni tot mai serioase. La început se credea și să nădăjduia din toate părțile că vre-o declarație, vre-o lămurire din partea lui Kossuth sau a partidului va veni imediat să risipească ori ce bănuială și ori ce nedumerire. Sunt însă trei zile de când afacerea a ajuns în publicitate și nici o declarație sau lămurire nu s'a dat. Kossuth și partidul sunt muți. În astfel de împrejurări, îngrijirea și iritația în sânul celorlalte două partide ale coaliției cresc neconținut. Și totuși, ele ar fi fost foarte gata de-a se liniști. Ori-ce fel de declarație ori ce lămurire, ori cât de goală și slabă le-ar fi mulțămuit. Dar ea nu s'a dat și acuma este lucru firesc că senzația, neliniștea și agitația lor ia proporții tot mai mari.

Dintr'odată, fără de veste afacerea asta a venit să turbure armonia ce părea atât de desăvârșită a coaliției. Căci este vorba de lucrul cel mai însemnat pentru un partid: aderenții lui. În realitate dacă partidul andrăssist și cel catolic ar avea rădăcini în țară, ele nu ar avea motiv de a se îngriji în mod serios pentru organizarea partidului Kossuth. În cele din urmă, ori care partid are dreptul de-a se organiza, de-a se închege și de-a-și cuceri aderenți. Acesta nu poate fi un lucru ilegal sau chiar numai imoral. Ba mai mult chiar: partidul andrăssist în timpul din urmă a organizat mai multe cluburi locale prin provincie, fără ca celelalte partide să fi ridicat vre-un cuvânt de protestare.

Pentru ce deci să protesteze atât de violent în privra organizării partidului kossuthist? Nu călcarea pactului este ce-i supără pe andrăssiști și catolici, ci *puterea cuceri-toare atât de mare a ideii kossuthiste* care azi a pătruns în cele mai depărtate și mai adânci straturi ale poporului unguresc. În celelalte două partide ale coaliției știu prea bine că partidul kossuthist este singurul partid coaliționist cu rădăcini, cu simpatii adânci în sânul poporului unguresc, că el singur are o viață naturală, vânjoasă și puternică, în vreme ce celelalte două partide duc o viață factică și sunt susținute mai mult din mila partidului kossuthist și prin faptul că sunt la putere. Pactul de a nu se organiza a fost un motiv de-a imobiliza

bucățele de zahar în cafea și se uită câțva timp la bășicuțele ce ieșau la suprafață.

Nu știu și nici nu țineu să știe, ce se petrece în sat. Nu se 'ndoia, că sunt grozavi oamenii, dar nu dânsa aveu să i-o spună aceasta.

»Ești proastă, — îi zise în ungureasca lui cam pocită. — Oamenii sunt toți la fel, ai noștri ca ai voștri, iar ai voștri ca ori-și-care alții. Nu ne-am apăra cu ziduri de piatră și n'am țineu câni de pază, dacă nu i-am ști cum sunt».

Borbala dete răsând din cap.

»Astora, — grăi dânsa — nu le pasă, când se îndrăcesc, nici de ziduri, nici de câni. Dau, ca să-l scoată pe Andreiu al lor popă, năvală și 'n apă, și 'n foc».

Corbeiu își pierdă răbdarea.

El se teme de câni și de pisici și ocoliă pe departe când i-se iviau în cale, n'ar fi intrat odată cu capul în ocolul vitelor când taurul lui nu era bine legat, ba se feriă chiar și de boii lui de jug, căci, de! — nu poți să ști, cum i-se năzarește dobitocului lipsit de judecată. Se teme dar cu atât mai vârtos de oameni, pe care îi socotia nu numai răi, ci totodată și plini de vicleșug. Tocmai de aceea însă ținea, ca lumea să știe, că nu se teme de nimeni și de nimic și nu putea suferi, ca slugile lui să facă încercarea de a-l speria.

»Să-l aibă — zise el cam aspru — dacă vor, dar pe mine să mă lase 'n pace. Eu de dragul lor n'am să mă căciulesc pe la popimea din Blaj».

Borbala era foarte mulțămuită.

În gândul ei era celălalt, care vorbiă ungurește ca cel mai gureș predicator calvinesc, aveu mănieră ca un adevărat nemeș, îi zisese ei »Nagy-sád» ca unei cocoane, o 'ntrebare fel și chip

despre stăpânul ei, ba o rugase să-i facă rost să-l poată vedea pe acesta.

»Așa le-am spus și eu — grăi dânsa. — Cine e, la urma urmelor, Andreiu al lui Ciobanu!? Mai ales când celălalt e om atât de cum se cade, adăogă cu care-care șfială.

»Care celălalt?« întrecă Corbeiu.

Borbala se uită cam mirată la el.

Nu 'nțelegea, cum i-s'a putut spune, că stăpânul ei are să-l ceară, când nici nu-l știu măcar.

»A fost — grăi dânsa — azi la biserică unul, care a cântat, cum spun, foarte frumos. Pe acesta îl vreau unii, mulți îl vreau, aproape toți, căci numai puțini țin cu Ciobăneștii».

»Prea bine! — întâmpină dl Corbeiu. — O să se descurce ei cum vor ști. Fără de popă n'au să rămâie».

»Zicea — urmă Borbala tot cam cu șfială — că ar dori foarte mult să vie la Măria Ta să-l vedeți».

»Cine?« o 'ntrebă Corbeiu zimbând pe sub mustață.

»Dl Moinea, tinerul, pe care-l vor ceilalți — răspunse Borbala.

»Dar eu nu știu cine e!«

»Tocmai pentru că să-l cunoști».

Dl Corbeiu se uită lung la ea.

Știa, că dânsa ține să fie socotită stăpână în casă, și nu odată simțise, că ea și știe să învârtă lucrurile așa, că el să-i facă pe voie. Cu atât mai vârtos ținea și el să o pună la locul ei.

»Borbala — îi zise dar apăsând asupra vorbelor. — În lucruri, care nu te privesc, să nu te amesteci. M'ai înțeles!? Mie nu-mi trebuie popă și nu vreau să știu nici de unul, nici de altul.»

(Va urma).

partidul kossuthist pentru a-l face nevătă-mător. Ruperea lui prin acest partid ar fi egală cu pierderea ori-cărei influențe a celorlalte două partide.

Stabilim aceasta în interesul adevărului. Căci credem că-i de cea mai mare însemnătate pentru noi faptul că partidul care stăpânește azi sufletele tuturor unguirilor cu voință liberă, este cel kossuthist. Cu cât acest partid va ajunge mai curând să stăpânească mai complect în țară și parlament, cu atât mai curând se va cristaliza definitiv criza cea mare cătră care mergem de atâta timp, și cu atât mai curând vom ajunge la acea răspântie care-i hotărâtoare pentru soarta țării și pentru soarta neamurilor neungurești din ea.

NOUTĂȚI.

A R A D, 18 Decembrie 1906.

— **Din cauza sărbătorii stului Nicolau, numărul proximal ziarului nostru va apărea numai Vineri la prânz.**

— **Congresul liberal.** La congresul liberal care s'a deschis Duminecă în București sub președinția dlui Sturdza, iau parte 154 foști deputați și 94 foști senatori, apoi mulți foști prefecti și primari, precum și alți fruntași ai partidului. În vorbirea sa de deschidere dl Sturdza a accentuat necesitatea organizării în provincie.

— **Hirotonire.** P. S. Sa Episcopul diecezan, a hirotonit întru preot, pe Nestor Popa, ales preot în Tinca, iar întru diacon pe Alexandru Teaha, ales preot în Leasa.

— **Știri literare.** Viitoare foiletoane din peana colaboratorului nostru Horea Petra-Petrescu: Maxim Gorki, »Dușmanii«, Brătescu-Voinești, Max Klinger, Teatru rusesc.

— În curând vom publica o recenziune despre escelenta carte »Din lumea basmelor« de Iuliu T. Mera.

— **Presa din Viena** publică și ea toate amănuntele afacerii dintre dl Birăuțiu și dl Burdia pe d'oparte, pe de altă parte dintre clubul național român și dl Birăuțiu. Noi deși știam toate fazele prin cari a trecut dl Birăuțiu cu ziarul său, n'am socotit de cuviință să publicăm nimic. Țineam să nu ni se poată spune, că ne bucurăm de năcazul ce a dat peste un ziar român. Și dacă mai zilele trecute provocam pe cei în drept să se pronunțe asupra schimbării la față a »Poporul Român« care publica articole și scrisori împotriva fruntașilor români și dată viața noastră națională numai dela descălcarea în arenă a dlui Birăuțiu încoaci, o făceam tocmai pentru ca să se clarifice situația, să se știe că »Pop. Român« în noua sa schimbare nu e aprobat de fruntașii autorizați. O lămurire s'ar fi putut da cu atât mai ales, cu cât și dl Birăuțiu spusese că »negăsind garanție« la deputații noștri, nu le vinde tipografia și ziarul. Aflând garanție la dl Burdia, a vândut dsale ceea-ce avea de vânzare. Știam și de negocierile cu Burdia. Că s'a întors acum și e vesel, că poate vinde foaia sa clubului, cu atât mai bine. Nu-i strică nici dlui Burdia pățania,

Ținem să se fixeze însă, că dl Birăuțiu vânduse dlui Burdia foaia, și numai după-ace i-s'au asigurat avantajii mai multe din partea dlui dr. Vlad, s'a resgândit. Cum va descurca lucrurile cu poliția (care fără îndoială nu o să-i țină parte), se va vedea.

Atitudinea asta, tergiversarea cu Burdia, omul guvernului, se vede că a indignat și pe dl Vlad, căci iată ce scrie »Libertatea« din Orăștie:

»Birăuțiu — scos din politică. Dl Birăuțiu s'a resgândit și decât să se dea de mal cu foaia

sa burdistă, mai bine a vândut'o clubului deputaților noștri, rugându-i să o tipărească tot la el, dl Birăuțiu, se lasă de politică și se retrage de unde a pornit, la cinstita măiestrie de tipograf. Bine a făcut. Că în politică să scrișise rău. *Fusesse cu mult mai tare prins în dește de Burdea decum îl descoperisem noi! Se legase cu contract de el!* Și era să facă o politică păcătoasă prin foaia lui, de era scandal!

»Acum că a vândut'o partidului, bine a făcut. Scapă și el de bancrotarea sigură ce-l aștepta cu vânduta sa foaie, și poporul român de scârba unei desamăgiri urite«.

Iată-l deci pe dl Birăuțiu și ajuns celebru prin presa din Viena și scos din circulație de confrății dela »Libertatea«.

Decât noi așa auzim: partidul tot l'ar fi angajat cu contract.

— **Prelegerile economice în desp. Bistrița** al »Asociației« s'au ținut Duminecă 16 Dec. în Serefel și Galaț sub presiul dlui dr. G. Tripon, conferențiar dl Gavril Hordoan, în Brașfalău-de-sus și Brașfalău-de-jos sub presiul dlui dr. V. Onișor, conferențiar dl Teodor A. Bogdan; Duminecă în 23 Dec. în Ruștior și Sebiș sub presiul dlui dr. D. Loginu, conferențiar d-nii Ioan Bârsan și Gregoriu Romanessi, în Borgo-mijloceni (unde se invită și poporul din Borgo-Rus și Borgo-Joseni) sub presiul dlui dr. V. Pahone, conferențiar dl Teodor A. Bogdan, în Ardan sub presiul dlui Ioan Baci, conferențiar dl Basiliu Baci; Duminecă în 30 Decembrie în Budacul-românesc sub presiul dlui Gerasim Domide, conferențiar dl Basil Baci. Program pentru fiecare prelegere e următorul: 1. Deschiderea prin delegatul comitetului cu o vorbire, în care face istoricul Asociației, arată scopul, însemnătatea ei ca factor pentru cultura poporului nostru, organizația actuală și la sfârșit face apel pentru înființarea unei agenturi în comună; 2. Conferență; 3. Convorbiri practice, ținute de delegat sau altcineva; 4. Organizarea agenturii, înscrierea de membri noi, constituirea și predarea bibliotecii. În fiecare agentură constituită se va da o bibliotecă populară.

— **Politică de Rózsa Sándor!** Sub acest titlu »Gross Österreich« publică în numărul dela 17 Decembrie un articol, arătând ce politică face »cameleonul politic conte Apponyi«. Condamnă în termeni cei mai aspri vorbirea din Dietă, din care se oglindește tendința dușmănoasă față de școlile naționalităților.

— **Ferdinand II-lea.** În Decembrie 8 s'a împlinit jumătate de secol, de când s'a făcut atentatul căruia i-a căzut jertfă regele Ferdinand II-lea, al Siciliei. Cu prilejul marilor serbări militare se întâmplase că regele făcuse inspecție, ca întotdeauna, când se făceau astfel de serbări. Serbările aveau parte caracter bisericesc, parte militar, și regele, care se credea un mare strategic, avea o deosebită plăcere, ca el să comandeze armata lui. Incunjurat de corpul ofițeresc a ascultat până la sfârșit slujba dumnezească și când s'a făcut eșirea cu darurile, au ingenuchiat cu toții. După terminarea slujbei, regele Ferdinand al II-lea a ealărit pe lângă șirurile de soldați. De odată se îndreaptă spre vânători, căci vedea un soldat mișcându-se care îi atrase atențiunea. Așa ajunsese, soldatul împușcă asupra regelui, dar nu nimeri. Fără să-și piardă prezența, scoase sabia și voi să-l străpungă. Regele însă să feri și astfel fu atins numai în partea de jos a piciorului. Soldatul la moment fu desarmat. Era din Calabria și gândul de a ucide pe rege îl preocupă mai de mult. Sub decursul cercetării a spus c'a voit să se răsbune pentru familia sa a cărei avere au confiscat-o în lupta din 1848 și zadarnic au făcut petiție cătră regele, nimic nu li s'a reinapoiat.

Soldatul cu trei zile în urmă a fost spânzurat tot în acel loc, unde încercase atentatul. Când în minutele ultime au întreat de el, că pare-i rău pentru fapta făcută, a răspuns, că-i pare rău că n'a succes atentatul și că acel mișel a rămas cu viață.

Fost-a o conjurație, sau numai un atentat provenit dela un singur om, nu se știe, e știut însă că tot în aceia lună a fost aruncată în aer o magazină cu praf de pușcă dela marginea mării unde se afla corabia cu care avea să călătorească regele bolnav.

La trei săptămâni în urmă aproape de castelul regelui a explodat altă bombă. Regele a scăpat

însă teafăr. Mai mult nu s'a arătat în mijlocul miliției sale. La doi ani în urmă a și murit, re-pus de boala provenită din atentatul prim.

— **Requisite școlare,** măpi, globuri, mașine de cumpuț, requisite fizice și geometrice se pot căpăta la librăria lui Jngusz J. és fia. Arad, str. Weitzer János.

— Atragem atențiunea asupra anunțului alui Grűner és Varga.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 17 Decembrie.

INCHEEREA la 12 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907 (100—kg.)	7:40—7:41
Secară pe 1907	6:57—6:58
Orz pe 1907	7:40—7:41
Cucuruz pe 1907	5:17—5:18

INCHEEREA la 5 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907	7:42—7:43
Secară pe Aprilie 1907	6:59—6:60
Orz pe 1907	7:47—7:48
Cucuruz pe 1907	5:19—5:20

Redactor responsabil Sever Bocu.
Editor-proprietar George Nichin.

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei« :

Chestiunea de naționalitate

De Br. Eötvös József,
tradusă de Sever Bocu.

Prețul 2 coroane plus. 10 fileri porto.

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei«

Românii din Bosnia și Hertegovina în trecut și prezent.

Comunicări făcute »Academiei Române« în ședința din 10 Octombrie 1904. Adăugate și întregite de Isidor Ieșu.

Se poate căpăta cu prețul de 1 Cor. 50 fil.

Plus 10 fileri porto.

Cel mai sigur medicament contra tusei, răcelii și răgușelii este

zăharul lui RETHY

o o ce se căpăta în ori-care farmacie. o o

Prețul unui borcan 60 fil. Să se ceară numai zahărul lui Réthy. Cinci flacoane trimite pentru 3 cor. cu porto cu tot.

Pregătitorul RÉTHY BÉLA farmacist, Békéscsaba.

S lănină, unsoare
și tot felul de articole
de cârnățarie
pe lângă prețurile cele mai avantajoase
se poate căpăta zilnic în băcănia lui
Garay Károly
Arad, piața Boczkó nr. 2.

MANDL FERENCZ

Vopsitor de metal

A. R. A. D., STRADA BOCZKÓ Nr. 11.

Primește spre eptuire orice lucru ce cade în
această branșă, precum căzi pentru scaldă, chi-
li de scaldă, modile de fier și de lemn, cane,
de apă, punerea în aur, marmură și bronz
pamelor, picătură de majolica pe lemn și metal
laborozare în orice valoare în forma cea mai
rațională pe lângă prețuri ieftine și ser-
viciu prompt.

Cuie frig

se încălzească cu

cărbune de cărămidă prusacă

care se capătă numai în ferăria

BERTA TESTVÉREK

ARAD

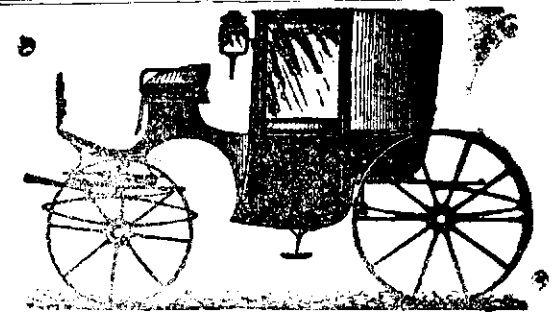
Piața Andrassy nr. 3.

— Telefon 386. —

Tot acolo unicul magazin de grav argin-
tin »VENUS« pentru lustruirea sobelor.

— Mare magazin de patini. —

● În mai multe expoziții premiat cu primele premii. ●

Nrul telef. 439.

Prima fabrică de căruță de pe câmpie.

Ij. Hodács János

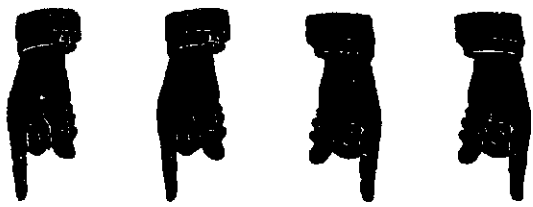
SZEGED Strada Kistisza nr. 4.
(Urmarea str. Maros)

Magazin mare permanent din diferite
caruță noi domnești

Se pot căpăta pe lângă prețuri foarte
avantajoase

caruțe folosite, în schimb (phaltone cu aco-
peris și fără acoperis, săniile ect. ect.

Catalogul ilustrat în cinste și fără portu.

GROSZ NAGY FERENCZ

farmacie și laborator
de articole cosmetice

DEBRECZEN, colțul străzii Șaș

recomandă cele mai renumite medicamente ale sale.

132 de ani cu bun renume!!

Hajdusági
Bajuszpedrő.

Pomadă de mustață
DE HAJDUSÁG!

Mustața e frumoasă

dacă întrebuințezi

pomada Hajduság,

cea mai bună pentru creșterea și potrivirea muste-
țelor, pregătită din materie neunsuroasă. Efectul
se vede foarte lute și cu siguranță. Scutit prin
lege. Un borcan 50 fill. Prin poștă se trimite numai
3 borcane cu 2-15 Cor. Pe lângă rambursă gratuit.

Mai mulți de o mie de medici renumiți re-
comandă și comandă pacienților lor

Balzumul reșesc

contra podagrei și a reumei,
recunoscut mai bun medicament de în-
treaga lume.

O sticlă 2 cor. În provincie 2 cor. 50 fill. 3 sticle 6 cor. 65 fill. pe
ângă rambursă gratuit. Medicament îngăduit de către ministrul de interne.

CREMA FÁY. O mare bucurie poate fi pentru dame, că am in-
ventat un medicament, unicul, ce nu-i stricicios
pentru pielea feței.

Știind că toate alifiile de pân'acum pentru înfrumusețarea feței sunt
stricicioasă, după multă străduință mi-a succedat, se inventez un medica-
ment nestrucicios. Nu conține mercuriu, prin urmare:

Crema Fáy e unica nestrucicioasă contra pistruiilor, jubri-
ților și alte boale de piele.

Crema Fáy dealătură ori ce beșicătură, peșugini și ori
ce pată.

Crema Fáy face să dispară șbărciturile, fața pielii o face mai
fină și mai curată.

Crema Fáy nu conține nici plumb nici mercuriu, și astfel
nu e stricicioasă.

Crema Fáy nu conține materii unsoase, e în formă de spumă,
cu miros plăcut și nu face să lucească fața.

Crema Fáy se poate folosi și ziua, deoarece nu conține un-
soare și suplimente bine poudra.

Un borcan de CREMA FÁY 1 cor. Săpunul Crema Fáy, regele să-
punurilor de toaletă: 1 cor.

Pudra Fáy întrebuințată cu crema cu tot redă feței o culoare
frumoasă, purpurie. O cutie 1 cor.

Pentru sulemenirea feței corespund trei culori, de-
schisă nrul 8, roșie nrul 12

și roșie închis nrul 18, deci la comanda rog să vă provocați la numerii.

Acestea alifiile sunt atât de naturale, încât ori cine le poate întrebuința fără
se observa însă. — Uu borcan 4 cor.

Apă de pistrui. Cel mai bun medicament pentru delaturarea a
pistruiilor efect admirabil, căci îndată redă feței
culoare curată, și nu-i stricicios. Prețul unei sticle 1 cor. 20 fill. Săpun
de fiară pentru aceasta apă 80 filleri.

Medicament pentru vopsirea părului în culori
blond, brunet și negru. Efect la moment. O singură vopsire e îndeajuns, ca pă-
ră sau mustața o lună să aibă culoarea ce-o dorește. Nu înaprește pă-
ră. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor., ce
e de ajuns pe un an întreg.

Picturile Senega pentru piept. (Contra tusei și a
astmei). — Iarna deosebi pe vremea, când e noros mulți sufar din tusa, respinare nere-
gulată, astmă, nădușeală etc. Aceste boale îl istonesc pe om în un
grad, că de multori abea poate să doarmă, asudă, are dureri de cap,
spate. De toate acestea se poate mântui ușor, dacă întrebuințează Pică-
turile Senega pentru piept. Prețul unei sticle 1 cor. 40 fill.

Blenorrhin este cel mai bun medicament pentru boale venerice
atât la bărbați cât și la femei. În o săptămână
deplină însănătoșare chiar și la morburile vechi. Mare discreție,
pe din afară cu inscripție »Coloniale«. Prețul unei sticle cu cele necesare
ce ajunge se vindece pe femeie sau bărbat, 3 cor. 50 fill.

Pilule Resanguin, unicul medicament în caz de neregularitate
periodică, la dureri ascunse și la răceli
de acest soi. Inceată durerile, la moment redă sănătatea. — Un
borcan 2 coroane.

Picături indiane pentru dinți alui NAGY. Frecând
gingivalele cu ele, du
rerile de dinți provenite din ori ce cauză, ncteează la moment. O sticlă
70 de fill.

FARMACIA

GROSZ NAGY FERENCZ

DEBRECZEN.

La toate comanda le livrarea se face cu reîntorcerea poștei
în întreaga țară.

Pentru cei ce
pățesc de surpătură

Cea mai nouă invenție de ban-
dăgiu ces. și rez. brevetat pneu-
matic cu pelotă de cauciuc, cel
mai perfect în felul său alui KE-
LETI!

Oprește surpătura cea mai mare
și vechie fără de a cauza dureri.

Prețul: pentru o latură 12 co-
roane, pentru amândouă laturile
24 coroane.

Mulțime de epistoale recunoscă-
toare din patrie și străinătate, dela
cei mai vestiți medici și profesori.

În institutul meu artistic pentru
îndreptarea corpului, ce susț de
25 ani, pe lângă controlul unui

medic de praxă al orașului Budapesta, să pregătesc pe
lângă prețurile cele mai estine, cele mai perfecte instru-
mente tehnice, ca

picioare și mâni artificiale pentru cei
amputați.

Corzette și îndreptătoare pentru cei în creștere strâmbă.

Mașini de proptit și umblat pentru cei
ce sufar de

dureri de oasă, închieturi, tuberculoză, boală englezească,
rheumă și gârbovire.

Lepători pentru pânteco și ciorapi de cauciuc pentru
cărcei și convulziuni.

Damele sunt servite de femei.

Seracii, conform înțelegerii, vor plăti în rate.

Cereți gratis și franco catalog provăzut cu peste
3000 figuri.

KELETI J. fabricant de instrumente artistice igienice

BUDAPEST, IV., Koronaherczeg-u. 17—18

(În palatul clădirii ordului monahal »Szervita«).

Fabrica: Bpest, IV. Koronaherczeg-u 14. — Întemeiată 1878.

— Corespondența în limba română. —

**Dacă vrei să cumperi
ghete bune și țititoare**

pe lângă prețuri ieftine

să te adresezi la pantofarul

Gzernóczky Mihály

ARAD, str Kossuth nr. 67

care are mare asortiment de ghetă pregă-
tite de el însuși.

Comande după măsură se fac prompt și ieftin.

J. J.

Avem onoare a anunța prea on. public și

mult stimaților noștri mușterii, că din cauza mă-
ririi chiriei ne-am mutat prăvălia, care am a-
vut-o mai mult de 25 de ani în Piața Andrassy

nr. 20, în palatul Fischer Eliz.

în strada Jozsef főherczeg nr. 11.

casa MULLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiriat cu

mult mai ieftin ca cel de până acum suntem în

plăcuta poziție de a servi pe on. noastră cliență

cu prețuri și mai convenabile ca până acum.

Atragem atențiunea prea on. public asupra

firmei noastre, asortată bogat cu toate cele de

lipsă și îl rugăm să ne onoreze cu vizita lui

prețioasă și a ne însărcina cu binevoitoarele lui

comande și semnăm

cu cea mai mare stimă:

Kilényi C. és T-sa

»La plumbul vânător« — József főherczeg-ut nr 11.

Telefon 101.

Telefon 101.

Kovács és Polgár

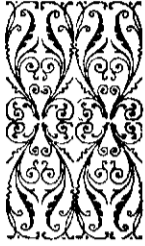
● LUGOS ●

Fabrică de ciment, întreprindere de zidiri de beton și beton de fer.

Fabrica lângă gară. Birou: strada Ilona 2.

Fabrică și ține în magazin

țevi de ciment în toată mărimea pentru traverze, poduri și canale; mai departe șghiaburi (vălai) de ciment de fer pentru comune, domenii și particulari, trepte de peatră artificială, ciment și imitație de marmoră, stâlpi pentru garduri de beton, plăci de ciment simple și de lux.

Primește ori-ce fel de lucrări de lucrări de beton, beton de fer și lucrări de asfalt, mai departe comenzi la Erenit și tot felul de lucrări de pavagiu.

Ține în magazin, vinde en gros și cu detal:

Ciment portland și roman de Beocsini, var, gips, trestie de stucatură, cătran, carbolineum, cărămizi și material rezistentă focului, praf de ciment etc.

La dorință servește cu planuri și preliminaru.

Hopp Károly

canace arie tehnică

ARAD, STR. SZÉCHENYI Nr. 5.

Planuri și execuții: Pentru provedere cu apă și iluminare, precum și pentru colonii de motoare etc.

REPREZENTANȚA
fabricelor de specialitate de prima calitate.

Avis!

Avem onoare a cunoștința onoratul public, precum și pre stimații noștri clienți, că din cauza ridicării chiriei prea mare de prăvălie

dela 1 August

am fost siliți a ne strămuta prăvălia noastră din **Andrássy-tér 22**

în **Szabadság-tér nr. 14**

„LA CIZMA ROȘIE“

(lângă fostul PORTER).

Având în vedere și mai departe a servi onoratalui public cu marfă bună și prețuri moderate, rog totodată a lua la cunoștință strămutarea prăvăliei și a ne da și mai de parte sprijinul D-Voastre

Cu stimă:

Iustin Olariu,
conducătorul Societății Călțunariilor
Aradi Czipészek Termelő Szövetkezete.

Cimbale

cu aparat intern de oțel, cu ton fermecător de frumos, cu ajustament plăcut liferează pe lângă rate și cu bani gata

fabrica de instrumente muzicale

a lui
VARGA ÁRPAD

MAKÓ

(Lădița de postă nr. 31)

Preț curent mare și ilustrat se trimite gratis și franco.

TELEFON 238.

TELEFON 238.

Paltoane pentru dame după moda cea mai nouă

Cojoace pentru femei

Paltoane pentru fete

în prețuri foarte scăzute.

Radó Gyula,

MAGAZIN de HAINE pentru FEMEI
vis-à-vis cu biserica Minorităților.

